

VERSLAG INFORMATEUR ARNHEM

6 APRIL 2022

EMBARGO TOT 6 APRIL 15.00 UUR

Verslag informateur

Inleiding

Na het duidingsdebat van 23 maart ben ik, op verzoek van de fractie van GroenLinks, gestart met het informatieproces in Arnhem. Met dit verslag informeer ik de raad over mijn bevindingen en advies.

Op vrijdag 25 en zaterdag 26 maart heb ik alle 14 in de raad gekozen partijen gesproken. Tijdens deze gesprekken hebben we de 6 vragen besproken, die ik vooraf had toegestuurd. Dit zijn:

1. Welke 3 thema's/issues zijn volgens u de belangrijkste voor de komende 4 jaar?
2. Ziet u eventuele inhoudelijke blokkades?
3. Zou uw partij aan de coalitie en/ of het college willen deelnemen?
4. Welke mogelijke coalities ziet u? En heeft een bepaalde variant uw voorkeur?
5. Heeft u specifieke wensen voor het formatieproces?
6. Hoe denkt u dat de samenwerking met betrekking tot het besturen van de stad kan worden verbeterd?

De antwoorden van alle partijen daarop zijn opgenomen in de bijlage van dit verslag, met uitzondering van de Arnhemse Ouderen Partij die geen schriftelijke reactie heeft ingediend. Mijn bevindingen in dit verslag zijn uiteraard te toetsen aan de bijdrages van de verschillende partijen.

Uitslag gemeenteraadsverkiezingen

Om te beginnen is het goed om even stil te staan de uitslag van de verkiezingen.

Partij	Aantal zetels	Aantal stemmen
GroenLinks	7 (=)	9.153
VVD	5 (-1)	6.527
D66	5 (=)	7.413
PvdA	3 (-1)	4.582
SP	2 (-1)	3.843
Arnhem Centraal	4 (+1)	6.465
Partij voor de Dieren	3 (+1)	5.157
CDA	2 (=)	3.420
PVV	1 (-1)	1.683
ChristenUnie	1 (-1)	2.337
Arnhemse Ouderen Partij	1 (=)	2.390
DENK	2 (=)	2.649
Forum voor Democratie	1 (+1)	1.566
Volt	2 (+2)	3.040
JenO - De Partij voor Jong en Oud	0 (=)	143
Nederlandse Volks-Unie	0 (=)	189

Enkele opvallende zaken:

- GroenLinks is de grootste partij gebleven en heeft verder afstand genomen van de tweede partij. Dat was de VVD en is nu D66.
- Met Volt en FvD zijn twee nieuwe fracties in de Arnhemse gemeenteraad gekozen, met 2 en 1 zetel.

- Arnhem Centraal en de Partij voor de Dieren hebben allebei een zetel gewonnen.
- VVD, PvdA, SP, PVV en de ChristenUnie hebben een zetel verloren.

Inhoudelijke onderwerpen

Hoewel de Arnhemse raad met 14 fracties flink versnipperd is, is er veel overeenstemming over welke thema's/issues de komende 4 jaar belangrijk zijn:

Twee onderwerpen werden door vrijwel alle partijen genoemd:

- Wonen
- Tegengaan tweedeling/ kansengelijkheid/ armoedebestrijding

Bovendien is door veel partijen aan de meer linkse en progressieve kant van het politieke spectrum klimaat/ energie vaak genoemd, de wat meer rechtse partijen spraken vaak over veiligheid. Ik vind deze grote mate van overeenstemming op thema's opvallend én hoopvol. Dit wil natuurlijk niet zeggen dat de partijen inhoudelijk voor dezelfde oplossingen staan, maar het geeft wel aan dat de urgente thema's worden gedeeld. Een belangrijk vertrekpunt.

Verloop formatieproces proces en samenwerking in de raad

Hoewel tijdens het duidingsdebat door verschillende partijen gesproken is over een raadsakkoord, bleek hierover tijdens de gesprekken die ik met de partijen voerde (te) weinig draagvlak voor. Wel bestaat er bij een groot deel van de partijen de behoefte om meer samen te werken. Ik denk dat een raadsagenda aangaande één of meerdere – voor de raad belangrijke – thema's hier een goede vorm voor kan zijn. Door raadsbrede beeldvorming en oordeelsvorming, kan mogelijk ook de besluitvorming hierover in grote gezamenlijkheid plaatsvinden. Aangezien dit een traject voor de raad is, past mij als informateur bescheidenheid om hier uitgebreide aanbevelingen op te doen. Niettemin denk ik dat dit veel kansen kan bieden voor een open en positieve samenwerking rondom deze voor de raad belangrijke thema's.

Advies: stel een raads werkgroep in om de mogelijkheden van een zo breed mogelijk gedragen raadsagenda te verkennen, waarbij één of meer van de volgende onderwerpen voor de hand liggen: wonen, tegengaan tweedeling/ kansengelijkheid/ armoedebestrijding, klimaat/ energie en veiligheid.

De voorkeur van veel partijen gaat uit naar een meerderheidscoalitie. Daarbij werd wel door veel partijen aangegeven dat ze hopen dat er een akkoord op hoofdlijnen komt, zodat er ruimte blijft voor debat in de raad en niet het meeste al op voorhand door coalitiepartijen wordt afgestemd. Bovendien is gepleit voor zoveel mogelijk transparantie. Ik heb in mijn gesprekken nadrukkelijk gemerkt dat er een zeer brede behoefte in de Arnhemse politiek bestaat aan een open houding en werkwijze. Ik vind dit terechte punten.

Advies: sluit een coalitieakkoord op hoofdlijnen. Zorg dat de documenten die hiervoor gebruikt worden en de verslagen van de gesprekken zoveel als mogelijk openbaar te raadplegen zijn.

Coalitiemogelijkheden

Vrijwel alle partijen zijn bereid om aan de coalitie en/ of het college deel te nemen, al geeft een aantal fracties aan dat gelet op hun zetelaantal bescheidenheid past. Weinig partijen sluiten elkaar uit. Dit is positief, maar maakte het niet makkelijker om tot een bepaalde voorkeurscoalitie te komen. Op basis hiervan zijn er immers zeer veel verschillende meerderheidscoalities mogelijk, wat ook blijkt uit de verschillende varianten die de partijen zelf schetsen in hun schriftelijke bijdrages en de gesprekken die ik met ze gevoerd heb. Door een aantal partijen is ook een minderheidscoalitie geopperd, maar aangezien er zo veel mogelijkheden zijn voor een stabiele meerderheidscoalitie ligt het in de rede om deze optie verder te verkennen. Bovendien denk en hoop ik dat een gedragen

raadsagenda op één of meerdere belangrijke thema's ook het onderscheid tussen coalitie en oppositie kan vervagen en daarmee de voordelen die een minderheidscoalitie biedt gestalte kan doen.

In de eerste gespreksronde kwamen grosso modo twee hoofdvarianten naar voren, die ook weer subvarianten hebben:

Doorgaan met de huidige coalitie, aangevuld met één extra partij

De coalitie van GroenLinks (7 zetels), VVD (5 zetels), Arnhem Centraal (4 zetels) en PvdA (3 zetels) heeft haar meerderheid verloren, zij het nipt. Met één extra partij is er weer sprake van een meerderheidscoalitie. Hier komen verschillende partijen voor in aanmerking.

Een nieuwe coalitie

Door de winst die progressieve en groene partijen in Arnhem geboekt hebben, zijn ook nieuwe meerderheidscoalities mogelijk. Verschillende partijen hebben hun voorkeur uitgesproken voor zo'n nieuwe coalitie en aangegeven hier graag onderdeel van uit te willen maken.

Om de voor- en nadelen van beide varianten verder te verkennen, is de eerste gespreksronde - die met alle partijen was - opgevolgd door een tweede verdiepende gespreksronde. Aangezien GroenLinks in de eerste gespreksronde door vrijwel alle partijen is genoemd als coalitiepartij en in beide hoofdvarianten nodig is, heb ik in de tweede ronde vier fracties uitgenodigd om met GroenLinks in gesprek te gaan om te verkennen of deze partijen samen kunnen werken in een nieuwe coalitie en of hiervoor inhoudelijke of andere bezwaren zijn. Dit ging om Arnhem Centraal, D66, de Partij voor de Dieren en de VVD. Zoals in mijn mail aan de raad hierover van 29 maart aangegeven, mocht aan het gegeven dat deze tweede gesprekken tussen de genoemde vier partijen en GroenLinks worden gevoerd geen enkele conclusie worden verbonden omtrent mijn advies. Ook andere partijen waren nog nadrukkelijk in beeld om deel uit te maken van de voorkeurscoalitie.

De gesprekken met GroenLinks en de vier fracties hebben plaatsgevonden op woensdag 30 maart. Tijdens deze gesprekken zijn drie thema's besproken. 1. Hoe was de samenwerking tussen GroenLinks en de fractie de afgelopen jaren? 2. Is er inhoudelijk genoeg raakvlak om samen tot een coalitieakkoord te komen? 3. Welke coalities zijn er mogelijk en welke achten de partijen wenselijk?

Dit waren opnieuw goede gesprekken, waarna een aantal partijen behoefte hadden aan overleg met de eigen fractie. De uitkomsten daarvan zijn de dagen erna met mij gedeeld, waardoor ik een verdere stap kon zetten richting mijn advies.

Alles overwegende kom ik tot het volgende advies:

Advies: ga formeren met GroenLinks (7 zetels), D66 (5 zetels), Arnhem Centraal (4 zetels), Partij voor de Dieren (3 zetels), Partij voor de Arbeid (3 zetels) en Volt (2 zetels).

Een aantal redenen waarom ik voor deze voorkeurscoalitie pleit:

- De belangrijkste reden om deze coalitie te adviseren, ligt in de inhoud. Inhoudelijk staan deze partijen dicht bij elkaar. Ik verwacht dat het moet lukken om snel op hoofdlijnen een coalitieakkoord te sluiten.
- Met 24 van de 39 zetels beschikt deze coalitie over een ruime meerderheid in de raad.
- Van de 6 grootste partijen in de gemeenteraad zijn er 5 vertegenwoordigd in deze voorkeurscoalitie.
- In deze coalitie zijn naast de grootste partij GroenLinks en tweede partij D66 ook de winnaars Arnhem Centraal, Partij voor de Dieren en Volt vertegenwoordigd.

- De samenwerking tussen GroenLinks en D66 was de afgelopen jaren moeizaam. Tijdens het gesprek tussen beide partijen is hier uitgebreid op teruggeblikt en wederzijds uitgesproken dat er vertrouwen is om deze geschiedenis achter zich te laten en de komende jaren als grootste partijen in de coalitie en raad samen te werken. Bovendien bestaat de overtuiging dat GroenLinks en D66 inhoudelijk dicht bij elkaar staan dan in het verleden; wat samenwerking ook makkelijker maakt. Gevraagd naar een voorkeur voor ofwel VVD ofwel Arnhem Centraal, geeft D66 een lichte voorkeur voor de VVD aan. D66 heeft echter met de beide partijen vertrouwen in een goede samenwerking.
- De Partij voor de Dieren staat qua gedachtegoed op de meeste onderwerpen dicht bij de grootste partij GroenLinks. Tussen Volt en D66 geldt ook dat zij dicht bij elkaar staan. Dat maken het logische samenwerkingspartners.
- Verschillende partijen hebben aangegeven het belangrijk te vinden dat Arnhem Centraal als grote lokale partij in de coalitie komt. Bovendien bestaat er veel waardering voor het feit dat Arnhem Centraal na de coalitiecrisis een jaar geleden haar verantwoordelijkheid heeft genomen en in de coalitie en het college is gestapt. Arnhem Centraal geeft zelf aan een lokale, onafhankelijke partij te zijn en wil deze positie blijvend waarmaken voor de stad. Ze hebben afgelopen jaar prettig en constructief samengewerkt in de coalitie met GroenLinks, VVD en PvdA. Dat heeft voor Arnhem politieke en bestuurlijke stabiliteit opgeleverd. Arnhem Centraal staat open voor alle combinaties zolang de inhoud voldoende aansluit bij hun programma.
- De PvdA heeft weliswaar een zetel verloren, maar heeft zich de afgelopen jaren laten zien als betrouwbare bestuurderspartij die inhoudelijk dicht bij de grootste partij GroenLinks staat. Beide partijen hebben voor de verkiezingen aangegeven graag samen te willen blijven werken en zijn hierover ook in de gesprekken die ik afzonderlijk met ze gevoerd heb zeer uitgesproken over geweest.
- De enige 'grote partij' die ontbreekt is de VVD. Het lijkt me goed om daarbij stil te staan, ook omdat de VVD voor sommigen misschien een opvallende afwezige is in deze voorkeurscoalitie. De VVD heeft aangegeven graag bereid te zijn om onderdeel uit te maken van de nieuwe coalitie. Bovendien gaven zowel GroenLinks als de VVD aan dat de samenwerking de afgelopen jaren constructief is geweest. Wel kwam ook uit de gesprekken naar voren dat de inhoudelijke verschillen tussen de VVD en GroenLinks groot waren en blijven. Ik sluit niet uit dat deze te overbruggen zijn, maar gelet op de hoeveelheid raadszetels die inhoudelijk veel dicht bij GroenLinks staan, adviseer ik de voorkeurscoalitie zonder de VVD te onderzoeken.

Ik heb de wenselijkheid voor deze voorkeurscoalitie gepolst bij de partijen die er onderdeel van zouden uitmaken. Al deze fracties hebben aangegeven open te staan voor het gezamenlijk starten van de inhoudelijke onderhandelingen. Tijdens deze gesprekken is ook kort stilgestaan bij de mogelijke verdeling van de wethoudersposten, mocht het tijdens de inhoudelijke onderhandelingen lukken om tot overeenstemming te komen. GroenLinks heeft aangegeven als grootste partij (met 7 raadszetels) graag 2 wethouders te leveren. De andere partijen (D66, Arnhem Centraal, PvdA en Volt) willen graag 1 wethouder in het college afvaardigen, met uitzondering van de Partij voor de Dieren. Die partij geeft aan te willen deelnemen aan de coalitie als een volwaardige coalitiepartner, maar dat ze vooralsnog verwachten geen wethouder te gaan voordragen.

Ik adviseer om de inhoudelijke onderhandelingen tussen deze partijen zo snel als mogelijk op te starten en een formateur aan te stellen om dit proces te begeleiden.

Het was me een eer en een genoegen om informateur te mogen zijn in uw mooie gemeente. Ik wens u veel succes en wijsheid bij uw belangrijke werk de komende 4 jaar.

Paul Smeulders, 6 april 2022

Bijlage bij advies informateur:

Antwoorden op vragen informateur

(de fractie van de Arnhemse Ouderen Partij heeft geen schriftelijke beantwoording ingediend)

1. Welke 3 thema's/issues zijn volgens u de belangrijkste voor de komende 4 jaar?

We hebben te maken met een aantal crises. Daarbij moeten we als stad het voortouw nemen. Het gaat dan om:

- De klimaatcrisis. We zijn de eerste generatie die de gevolgen van de klimaatcrisis ervaren en de laatste die ze tegen kan houden. Nationaal en internationaal gebeurt er te weinig, verandering moet er vanuit de stad komen. Deze crisis raakt aan veel meer: van bestaanszekerheid tot biodiversiteit. En van een gezonde stad tot geopolitieke ontwikkelingen.
- De wooncrisis. We hebben te weinig woningen. En vooral te weinig betaalbare woningen en sociale huurwoningen. Alleen meer bouwen is hiervoor geen oplossing. We moeten anders kijken naar hoe we de verdeling van woningen hebben georganiseerd.
- Bestaanszekerheid. Arnhem kent van oudsher een grote tweedeling tussen arm en rijk. Te veel kinderen groeien op in armoede en krijgen te weinig kansen. Met de Arnhem Oost-aanpak hebben we een belangrijke stap gezet om dit te doorbreken. Dit moeten we doorzetten. Op dit moment hebben we te maken met een grote stijging van (energie)kosten die grote gevolgen hebben voor Arnhemmers.

2. Ziet u eventuele inhoudelijke blokkades?

Gezien de opgaven die er zijn, de klimaatcrisis, de wooncrisis en het feit dat van veel mensen de bestaanszekerheid enorm onder druk komt te staan, vinden wij het belangrijk om daarin een stevige rol te nemen als gemeente. Er moeten radicale keuzes worden gemaakt en alle zeilen moeten worden bijgezet. Dat betekent dat we er niet komen met alleen mooie woorden. We zullen daadwerkelijk moeten investeren in een eerlijke en duurzame stad.

De afgelopen jaren zijn er keuzes gemaakt om de lasten van de Arnhemmers niet te laten stijgen. De wijze waarop dit is gedaan is voor GroenLinks onhoudbaar. Het is belangrijk dat wij eerlijke keuzes maken. En dat de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen.

Ook is er vier jaar geleden gekozen om met een solvabiliteitsfonds te starten onder het mom van het niet willen belasten van de toekomstige generaties met schulden. Dit doet echter geen enkel recht aan het feit dat we door het vooruitschuiven van oplossingen om klimaatverandering tegen te gaan, de komende generaties belasten met de gevolgen van de klimaatverandering die zwaarder op hun schouders zullen rusten dan de schulden van de gemeente. Hetzelfde geldt voor een groene stad en voor de wooncrisis. Niets doen is nu geen optie.

3. Zou uw partij aan de coalitie en/ of het college willen deelnemen?

Ja, als grootste partij voelen wij die verantwoordelijkheid. En nemen we die ook graag omdat wij menen dat we daarmee bij kunnen dragen aan groene en linkse oplossingen voor de opgaven die er zijn.

4. Welke mogelijke coalities ziet u? En heeft een bepaalde variant uw voorkeur?

Wij vinden het belangrijk dat er een meerderheidscoalitie komt die het klimaat op nummer 1 zet. Dat betekent dat wij graag met partijen een coalitie vormen die dit onderschrijven én bereid zijn daar ook ruimschoots middelen voor vrij te maken. GroenLinks ziet graag een klimaatcoalitie. Waarin nadrukkelijk ook aandacht is voor bestaanszekerheid. GroenLinks staat open voor alle partijen die dit ook willen. Belangrijke partijen zijn daarbij uiteraard PvdA, D66, Partij voor de Dieren en Volt. Met de PvdA hebben wij veel samengewerkt bijvoorbeeld bij het tegengaan van de tweedeling in Arnhem.

Aangezien Arnhem Centraal een van de winnaars van de verkiezingen is, is het goed om te bezien of zij willen aansluiten bij een klimaatcoalitie. Wat betreft VVD is dit niet een eerste logische partner voor GroenLinks, en is de afgelopen jaren gebleken dat daarbij dit verschil ook verhinderde dat voor de stad altijd de beste keuzes konden worden gemaakt. De VVD is wel een prettige samenwerkingspartner gebleken die op onderwerpen wel bereid was te investeren in een duurzame en sociale en economisch sterke stad. GroenLinks is bereid om met VVD te onderzoeken of VVD bereid is om deel te nemen aan een klimaatcoalitie en wat zij daarvoor nodig heeft.

Ook kunnen wij ons voorstellen dat er andere partijen zijn die bereid zijn dit akkoord met ons te sluiten. Ook als zij daardoor geen collegedragende partij zullen worden. Wij horen graag van deze partijen of- en onder welke voorwaarden zij daartoe bereid zouden zijn.

5. Heeft u specifieke wensen voor het formatieproces?

Bij voorkeur een breed gedragen coalitieakkoord, met een meerderheidscoalitie als collegedragende partijen waarin de inhoud leidend is.

Bij voorkeur vaker vergaderen per week dan meer weken. Er is namelijk haast gezien de grote opgaven van de stad. Maar dit kan niet ten koste gaan de kwaliteit van de afspraken. Tijdens het gesprek moet ook nadrukkelijk aandacht zijn voor goede samenwerking.

Een akkoord moet bestaan uit duidelijke afspraken, die niet zorgen voor discussie of inzet van debat over interpretatieverschillen, of gedoe over punten en komma's.

6. Hoe denkt u dat de samenwerking met betrekking tot het besturen van de stad kan worden verbeterd?

Een stabiele coalitie en een stabiel college dragen bij aan de bestuurbaarheid van de stad. Dat neemt niet weg dat we moeten doorgaan op de weg die is ingeslagen in Arnhem: waarin oppositie en coalitie samenwerken als één geheel. Naast (of na) het formatieproces kunnen we daarom als raad kijken hoe we deze samenwerking vorm (blijven) geven.

Beantwoording van vragen van de informateur, zaterdag 26 maart 2022 Fractie D66

Inleiding: Duiding van de verkiezingsuitslag

Wat D66 betreft is de keuze die de Arnhemmer vorige week met de gang naar de stembus maakte duidelijk: er waait een groene, progressieve en vrijzinnige wind in Arnhem. Dat past goed bij D66 en we zijn dan ook blij met deze uitslag. Als tweede partij van onze stad zien we het als onze verantwoordelijkheid om bij te dragen aan de door Arnhemmers gegeven opdracht voor een groener en progressiever Arnhem. Deelnemen aan een coalitie zien wij als onderdeel van die verantwoordelijkheid.

1. Welke 3 thema's/issues zijn volgens u de belangrijkste voor de komende 4 jaar?

- Het versnellen van toekomstbestendige woningbouw en op andere manieren beschikbaar krijgen van meer en de juiste woningen voor alle doelgroepen op de Arnhemse woningmarkt;
- Het vergroten van de kanselijkheid voor alle Arnhemmers, maar in het bijzonder in de meest kwetsbare wijken en het voorkomen van het ontstaan van nieuwe ongelijkheid. D66 legt hierbij een focus op het tegengaan van ongelijkheid die van generatie op generatie wordt doorgegeven door een samenhangend programma voor kinderen en jongeren, georganiseerd rondom het onderwijs;
- Het verzekeren van een duurzame toekomst voor de lange termijn: een energieneutraal Arnhem in 2035 (en een energieneutrale gemeente in 2026), onafhankelijk van (Russisch) gas en met een substantiële energiebesparing door isolatie van woningen, het vergroenen van de stad en het stevig beperken van gemotoriseerd verkeer ten goede van voetganger, fietser en OV.

2. Ziet u eventuele inhoudelijke blokkades?

Op één punt is D66 zeer principieel: wij staan voor een stad waar iedereen in vrijheid zichzelf kan zijn. PVV en Forum voor Democratie hebben standpunten die hiermee in strijd zijn en zijn daarom voor D66 niet acceptabel als samenwerkingspartner.

Verder vinden wij het van belang dat we in afspraken tussen partijen verder kijken dan morgen. Plannen moeten toekomstbestendig zijn en rekening houden met het belang van toekomstige generaties. Het gaat dan zowel om de stad van de toekomst als om de financiën van die stad: die mogen er in 2026 niet minder goed voorstaan dan nu.

Bij gesprekken over een akkoord moeten alle betrokken partijen tot enige concessies bereid zijn. De Partij voor de Dieren, een groene en progressieve partij en daarom een logische samenwerkingspartner, heeft in het duidingsdebat aangegeven dat het voor hen ondenkbaar is voorstellen te steunen die tegen de eigen principes ingaan. Dit is een punt van aandacht mocht het tot inhoudelijke gesprekken met de PvdD komen.

3. Zou uw partij aan de coalitie en/of het college willen deelnemen?

Ja, de algemene lijn van de uitslag past bij het programma van D66 en als tweede partij zien wij het als onze verantwoordelijkheid om bij te dragen aan de vorming van het college. We hebben hiervoor ervaren wethouderskandidaten klaarstaan.

4. Welke mogelijke coalities ziet u? En heeft een bepaalde variant uw voorkeur?

Wat D66 betreft is samenwerking logisch met partijen die net als wij op een vooruitstrevende manier willen bouwen aan een mooier en toekomstbestendig Arnhem, waarin iedereen in

vrijheid zichzelf kan zijn. En dat herkennen wij bij veel partijen in de nieuwe raad. De inhoudelijke keuzes voor de stad moeten leidend zijn in de vorming van een coalitie. Daarnaast moet er uitzicht zijn op een goed functionerend college met voldoende stabiliteit en bestuurlijke ervaring. Dit college kan gevormd worden door een meerderheidscoalitie van 4 of 5 partijen. Maar een minderheidscoalitie die zich verzekerd weet van voldoende steun op de verschillende beleidsterreinen behoort ook tot de mogelijkheden.

Voor een meerderheidscoalitie kan gekeken worden naar de 4 grootste partijen, mits daarmee voldoende basis kan worden gevonden voor een progressieve, groene en vrije toekomst voor Arnhem (de inhoud is immers leidend). Andere samenstellingen, bijvoorbeeld in samenwerking met winnaars Volt of Partij voor de Dieren, zijn ook denkbaar. Ook met PvdA en CDA hebben wij in het recente verleden goed kunnen samenwerken.

Als het gaat om een minderheidscoalitie kan een samenwerking van de drie grootste partijen logisch zijn (GroenLinks, D66, VVD). Ook een minderheidscoalitie met een meer groen-progressieve kleur is denkbaar (bijvoorbeeld met GroenLinks, D66, PvdA en Volt). In beide gevallen is slechts één andere partij nodig om tot een meerderheid te komen.

5. Heeft u specifieke wensen voor het formatieproces?

Alle raadsleden hebben een rol in het stellen van prioriteiten voor de komende periode en daarin kan inbreng vanuit de stad van waarde zijn. Als we inbreng vanuit de stad ophalen, moeten we ons inzetten om een brede doorsnede van de inwoners hierbij te betrekken. Vooraf moet duidelijk zijn wat er met de inbreng gebeurt en de resultaten moeten we terugkoppelen.

Er is in het duidingsdebat door veel partijen gesproken over een raadsakkoord. Bij de bijeenkomst van enkele weken geleden is duidelijk geworden dat een dergelijk akkoord alleen zinvol is als het vrijwel unaniem gedragen wordt. Een raadsagenda, waarin geen raadsbrede afspraken worden vastgelegd maar wel de prioriteiten richting het nieuwe college worden meegegeven, is mogelijk een interessante vorm voor Arnhem en heeft onze voorkeur boven een raadsakkoord. Inbreng vanuit de stad is hierin gemakkelijker mee te nemen dan in een coalitieakkoord dat wordt uitonderhandeld tussen collegedragende partijen. Het is wat ons betreft aan de informateur om in te schatten wat de kansen voor een raadsakkoord of raadsagenda zijn en een advies te formuleren over de vorm van politiek-bestuurlijke samenwerking.

Wat D66 betreft zullen collegedragende partijen, eventueel naast een raadsagenda of raadsakkoord, onderlinge afspraken moeten vastleggen in een coalitieakkoord. Wat ons betreft is dit een compact akkoord op hoofdlijnen.

Het gehele proces moet op een transparante wijze worden vormgegeven, waarbij minimaal achteraf van alle gesprekken de verslagen openbaar worden.

Tot slot hechten we aan een hoog tempo in het proces, zodat Arnhem op korte termijn een nieuw stadsbestuur heeft dat met de actuele uitdagingen aan de slag gaat.

6. Hoe denkt u dat de samenwerking met betrekking tot het besturen van de stad kan worden verbeterd?

De raad heeft de afgelopen periode laten zien dat goede samenwerking mogelijk is: vrijwel alle partijen stelden zich constructief op en er is veel samengewerkt over de grenzen van

oppositie en coalitie heen. De vastgestelde gedragscode kan helpen het debat in goede banen te leiden, maar belangrijker is dat alle betrokkenen bereid zijn vooruit te kijken. D66 zal niemand het verleden nadragen en kiest voor inhoudelijke en resultaatgerichte politiek, in goede samenwerking met alle partijen die zich met ons willen richten op een mooiere toekomst voor Arnhem.

Het afgelopen jaar hebben raad en college laten zien dat het mogelijk is dual te zijn, ieder in een eigen rol, zonder dat dit ten koste gaat van de samenwerking. Het college heeft stappen gezet naar een grotere transparantie richting de raad en de stad. Wij hebben de hoop en de verwachting dat dat wordt doorgezet en dat dat bijdraagt aan een betere samenwerking in de driehoek van college, raad en ambtelijke organisatie.

1. Welke 3 thema's/issues zijn volgens u de belangrijkste voor de komende 4 jaar? Wij hebben er veel vertrouwen in dat de ambities op het gebied van duurzaamheid en innovatie met de inzet van veel fracties, gesteund door de VVD, op een goede manier in het coalitieakkoord worden opgenomen. Daarnaast vinden wij de volgende thema's van belang:

Werk en inkomen

Te veel Arnhemmers hebben geen werk. Nog steeds hebben meer dan 7000 mensen een bijstandsuitkering. Wij willen ervoor zorgen dat meer mensen meedoen. We hebben iedereen hard nodig op de arbeidsmarkt de komende jaren, dus we moeten opnieuw een stevige ambitie neerleggen.

Werk gaat ook over human capital voor onze bedrijven. De grote opdracht die we hebben op het gebied van bijvoorbeeld duurzaamheid, wonen en veiligheid kan alleen slagen als we hier een goed antwoord op hebben.

Wonen

We moeten bouwen wat nodig is. Dat betekent dat we met elkaar goede afspraken maken op basis waarvan we bepalen wat nodig is voor de stad. Dus niet in onze politieke valkuilen stappen, maar bouwen waar Arnhem behoefte aan heeft.

Veiligheid en leefbaarheid

Alle Arnhemmers moeten zich veilig en prettig voelen in hun eigen wijk of straat. Dat staat onder druk. Wij willen investeren in het budget voor veiligheid, voor onder andere het verdubbelen van het aantal handhavers en het beter onderhouden van de openbare ruimte.

Een randvoorwaarde is dat een coalitieakkoord een helder financieel kader kent. Wat de VVD betreft gaan we de lasten niet verhogen en vloeien eventuele meevallers op de verschillende beleidsterreinen terug in de algemene reserve.

2. Ziet u eventuele inhoudelijke blokkades?
Wat ons betreft zijn er geen blokkades.
3. Zou uw partij aan de coalitie en/ of het college willen deelnemen?
Zoals ook aangegeven tijdens het duidingsdebat nemen wij graag deel aan een coalitie.
4. Welke mogelijke coalities ziet u? En heeft een bepaalde variant uw voorkeur? Op basis van de uitslag en de eerste bespiegelingen van de lijsttrekkers tijdens de bijeenkomst d.d. woensdagavond 23 maart -zijn wat de VVD betreft- verschillende coalities mogelijk. Een coalitie met een meerderheid heeft de voorkeur omdat het zorgt voor stabiliteit. Bij voorkeur een coalitie met 4 of 5 partijen. Een minderheidscoalitie is ook een mogelijkheid die we open moeten houden.

Daarnaast zien we landelijk een trend dat lokale partijen groeien, zo ook Arnhem Centraal. Hier moeten we recht aan doen.

5. Heeft u specifieke wensen voor het formatieproces?

Voor het formatieproces zouden wij graag een akkoord op hoofdlijnen zien, waarbij we wellicht parallel een aantal hoofdthema's als prioriteit raadsbreed kunnen vaststellen.

6. Hoe denkt u dat de samenwerking met betrekking tot het besturen van de stad kan worden verbeterd?

Als het gaat om samenwerken hebben we laten zien dat we graag samenwerken op een constructieve en prettige manier zowel binnen het college als met fracties in de raad. Het is belangrijk voor de stad dat we als raad laten zien dat we met elkaar, coalitie en oppositie, samenwerken om het beste te doen voor Arnhem. Met een college dat een team is en dat uitstraalt het graag voor de stad te doen.

En samen doen betekent ook samen met de stad. Niet achteraf informeren, maar in een vroeg stadium bewoners en ondernemers meenemen in de plannen die we hebben. En vooral de kennis en ervaring uit de stad meenemen in onze besluitvorming.

We zijn goed op weg en daar zullen we hard aan blijven werken. De focus moet liggen op wat kan.

VVD Arnhem
Steffenie Pape
Nicky Eppich

ARNHEM CENTRAAL

Welke 3 thema's/issues zijn volgens u de belangrijkste voor de komende 4 jaar?

Vertrouwen komt te voet en gaat te paard. Arnhem Centraal merkt dat het vertrouwen in de politiek en de overheid al jaren aan het dalen zijn. Corona heeft dit duidelijk en pijnlijk blootgelegd. Overheid en burger lijken steeds meer 'losgezongen te zijn' van elkaar, vooral in een aantal wijken. Juist de lokale overheid heeft een grote rol in het kunnen verbeteren van het vertrouwen. Het bewustzijn daarvan en de wens om dit te verbeteren moet wat ons betreft een rode draad zijn door het beleid voor de komende jaren.

Voor Arnhem Centraal zijn de volgende 3 thema's essentieel:

1. Werken aan vertrouwen, samen met de stad. Dat vraagt om meer burgerparticipatie en burgerraadpleging, een samenlevingsakkoord of stadsagenda.
2. Een cultuurcentrum Arnhem Zuid en in het algemeen meer aandacht voor dit stadsdeel (ontmoeten, horeca, ed)
3. Wonen, met daarbij speciale aandacht voor de voorzieningen voor jonger en ouder. Voor jongeren een eigen meettijd, zodat zij meer kans maken op een goede woning. Voor ouderen: nav komende onderzoek meer passende huisvesting en verhuiscoach voor ALLE ouderen (niet alleen huurders).
4. Arnhemse historie en verder zijn er de lopende actuele onderwerpen, zoals klimaat, verkeer etc.

2. Ziet u eventuele inhoudelijke blokkades?

- Een cultuurcentrum voor zuid en de benodigde middelen zijn voor ons een voorwaarde tot deelname.
- De herinvoering van diftar, nadat onlangs het referendum is geweest, KAN een serieuze blokkade opleveren.

3. Zou uw partij aan de coalitie en/ of het college willen deelnemen?

Ja. Wij willen wederom een stabiel stadsbestuur vormen.

4. Welke mogelijke coalities ziet u? En heeft een bepaalde variant uw voorkeur?

- Huidige coalitie + D66. De invulling van betrouwbaarheid en voorspelbaar handelen is daarbij van groot belang.
- GI, VVD, AC, PvdA, PvdD

Wij vinden dat coalitiepartners wel minimaal 3 zetels dienen te hebben.

Wij willen graag het huidige aantal wethouders vasthouden (6), om het werk niet te hoog te laten oplopen.

5. Heeft u specifieke wensen voor het formatieproces?

Raadsakkoord en samenlevingsakkoord/stadsagenda. Nadrukkelijk stad/ raad erbij betrekken

6. Hoe denkt u dat de samenwerking met betrekking tot het besturen van de stad kan worden verbeterd?

- De gedragscode geeft een aantal heldere contouren aan.
- Coalitiegenoten moeten zich niet opstellen als oppositie, al moet het dualisme uiteraard ruim baan krijgen. Het voortgaan op de oude weg mbt het breed steunen van elkaars voorstellen.
- Het contact tussen raad en college kan beter. Zo zijn er geen momenten waarop wethouders kunnen vertellen waarmee ze bezig zijn, zodat ze de raad al wat kunnen peilen. Misschien via het presidium of kijken welke andere vormen er in andere gemeenten zijn.
- Betere handvatten mbt de onoverzichtelijke regionale samenwerking.

Partij voor de Dieren

1. Welke 3 thema's/issues zijn volgens u de belangrijkste voor de komende 4

jaar? — Vergroening, duurzaamheid, wonen(leefbaarheid)

2. Ziet u eventuele inhoudelijke blokkades?

— We kennen natuurlijk de eisen van andere partijen niet, maar gezien de ontwikkelingen in voorgaande jaren is het verdwijnen van (soms rood bestemd) groen ten behoeve van woningbouw een probleem. Bouwen in het groen is voor ons onbespreekbaar. Ook geen woningen op sportvelden, snippergroen of groene locaties waar momenteel mogelijkheden zijn om bebouwing uit te breiden met kleine bestemmingswijzigingen, en zeker niet in parken.

3. Zou uw partij aan de coalitie en/ of het college willen deelnemen?

— Ja, mits het een coalitie is van progressieve, sociale, duurzame, diervriendelijke, groene partijen, of in ieder geval partijen die zich niet zullen verzetten tegen dergelijk beleid. Deelnemen in het college is geen wens, het gaat ons om de inhoud en zien liever iets meer van onze idealen terug in het beleid. Wie deze idealen omzet in beleid is ons om het even.

4. Welke mogelijke coalities ziet u? En heeft een bepaalde variant uw voorkeur?

— Wij zien mogelijkheden met GL, D66, AC, PvdD, Volt. Dat is een meerderheid, maar liever zien we een bredere coalitie. Partijen als PvdA, CDA, DENK en mogelijk CU zouden aan kunnen sluiten in een duurzame, sociale, groene coalitie. SP zou wat ons betreft ook kunnen, maar ik vermoed dat zij zelf geen behoefte hebben aan samenwerking met de partijen waartegen ze hard oppositie hebben gevoerd, en vice versa. VVD, PVV en FvD hebben inhoudelijk teveel verschillen met de beoogde coalitiepartijen. Op thema's als bijvoorbeeld mobiliteit, duurzaamheid, migratie, vluchtelingenbeleid, werk en inkomen zijn de verschillen te groot.

5. Heeft u specifieke wensen voor het formatieproces?

— De Partij voor de Dieren ziet het liefst eerst mogelijkheden voor een raadsakkoord, regenboogcoalitie of minderheidscoalitie (GL, D66, AC?) met wisselende meerderheden onderzocht.

6. Hoe denkt u dat de samenwerking met betrekking tot het besturen van de stad kan worden verbeterd?

— Door een minderheidscoalitie te formeren, dan is samenwerking een vereiste. Of door een vorm van raadsakkoord. Er zijn meerdere mogelijkheden om iets dergelijks op te zetten.

Formatiedocument PvdA Arnhem

Concept 25 maart 2022

Ter voorbereiding op het gesprek heeft de informateur de volgende vragen aan de fracties voorgelegd:

1. Welke 3 thema's/issues zijn volgens u de belangrijkste voor de komende 4 jaar?

De PvdA wil ongelijk investeren voor gelijke kansen in onze stad. Iedereen verdient een zeker bestaan en gelijke kansen in Arnhem. We hebben een wooncrisis en energiecrisis. We hebben te maken met de grote gevolgen van oorlog in Oekraïne. We zien een toenemende tweedeling in de stad. De komende vier jaar zien wij daarom onderstaande thema's als prioriteiten:

- 1. Wonen.** We hebben een wooncrisis én een energiecrisis. Een betaalbaar huis is voor steeds meer mensen onbereikbaar: door een wachttijd van 14 jaar voor sociale huurwoningen of torenhoge prijzen voor koopwoningen. Starters die een gezin willen beginnen en ouderen die willen doorstromen, kunnen geen kant meer op. Mensen met een aanvullende behoefte, bijvoorbeeld vanwege een fysieke beperking, hebben nog meer moeite om een woning te vinden.

We moeten ruim 10.000 woningen bijbouwen, waarvan minimaal 4000 sociaal. Duizenden woningen moeten daarnaast worden opgeknapt, en door de energiecrisis nog sneller dan ooit. Want veel Arnhemmers hebben nu al moeite om iedere maand rond te komen. Zij kunnen de enorm stijgende energierekeningen niet betalen. Dat vraagt om keuzes van het rijk en van de gemeente om fors in te zetten op de aanpak van energiearmoede. Dat betekent zorgen voor voldoende financiële ondersteuning om rond te komen, versneld opknappen van huizen door isolatie en van het aardgas af. Zo worden huizen weer comfortabel, gaan we energiearmoede keihard tegen en bestrijden we de klimaatcrisis. Dat kan alleen door nu als gemeente fors in te zetten op deze opgave in Arnhem.

- 2. Wijken.** Verschillende Arnhemse wijken zijn kwetsbaar en kennen langdurige problemen door een groot aantal problemen. Deze wijken verdienen extra aandacht. De ongelijkheid moet structureel worden doorbroken. Daarvoor is meer nodig dan alleen voor veiligere wijken. Dat gaat met preventie, samenwerking tussen gemeente en sociale partners en een grondige opknopbeurt van huizen en straten. Een sociale en rechtvaardige stad begint namelijk in de wijk en aan de voordeur. Met de Arnhem-Oost Aanpak en de pedagogische wijk zijn de eerste stappen gezet. We zien daarnaast kansen in het versterken van wijkplatforms en opbouwwerk, zodat we bewoners ruimte geven om als deskundigen van de wijk initiatieven neer te zetten.

- 3. Bestaanszekerheid en gelijke kansen.** We willen dat iedere Arnhemmer gelijke kansen heeft op een goed leven, vrij van armoede en schulden, racisme en discriminatie.

Wij zien goed werk met eerlijke arbeidsomstandigheden als dé weg uit armoede, richting sociale en persoonlijke ontwikkeling, trots en eigenwaarde. Arnhem kent veel mensen die langdurig in de bijstand zitten en vaak te maken hebben met schulden. Door intensieve begeleiding is het mogelijk om mensen, en nog: liever hele wijken,

schuldenvrij te maken én mensen te begeleiden richting een duurzame baan, desnoods met een tussenstap.

In het bijzonder willen we jongeren kansen bieden door hen vanaf hun opleiding al te begeleiden naar goed werk in onze stad. Dat begint met goed onderwijs en een sterk pedagogisch klimaat in onze wijken van jongs af aan. Maar ook samenwerking tussen gemeente en bevolgen ondernemers in de stad moet ons versterken in de opgave om steeds meer mensen aan het werk te krijgen. Als werken (nog) onvoldoende loont of niet mogelijk is, moet de gemeente altijd vooraan staan om mensen en hun kinderen te ondersteunen. Iedereen moet kunnen voorzien in zijn of haar levensonderhoud. Een stad waarin kinderen armoede en werkloosheid erven van hun ouders, is geen eerlijke stad.

Een zeker bestaan is ook jezelf kunnen zijn in onze stad. Racisme en discriminatie gaan we tegen. Door daders aan te pakken, maar juist ook door preventie en het bieden van kansen. De gemeente geeft het goede voorbeeld door een representatieve organisatie na te streven en dat te verwachten van onze partners. Met strenge regels weren we foute en discriminerende verhuurders. Iedereen moet vrij kunnen zijn in Arnhem.

2. Ziet u eventuele inhoudelijke blokkades?

De PvdA wil bij uitstek met uiteenlopende partijen samenwerken. Partijen die de democratische rechtsstaat niet onderschrijven, horen echter niet in een Arnhemse coalitie thuis. De PvdA zal daarom geen coalitie steunen met daarin de PVV of FVD.

De grote opgaven die de PvdA ziet in Arnhem, moeten we te lijf gaan met een langdurige investeringsagenda, zodat onze stad kan bloeien. Dat is de enige weg om socialer te bouwen, onze wijken in hun kracht te zetten en mensen aan het werk te krijgen. Een eerlijke en rechtvaardige toekomst in Arnhem. Dat is een opdracht die nadrukkelijk veel meer bestrijkt dan één bestuursperiode. Partijen die geen sociale en eerlijke keuzes maken, maar de hand op de knip houden, kunnen daarom niet op steun van de PvdA rekenen.

3. Zou uw partij aan de coalitie en/ of het college willen deelnemen?

Ja, de PvdA is bereid om verantwoordelijkheid te nemen in een coalitie en college die werk gaan maken van de grootste opgaven in onze stad. Dat betekent langdurige inzet en commitment om ongelijkheid te doorbreken en de tweedeling tegen te gaan. In deze periode gaat het om wonen, wijken en werken. Een coalitie die bereid is om deze opdracht aan te gaan, kan op medewerking van de PvdA rekenen.

4. Welke mogelijke coalities ziet u? En heeft een bepaalde variant uw voorkeur?

We moeten sociale en rechtvaardige keuzes maken voor de komende vier jaar, maar ook daarna. De PvdA kijkt naar meer dan het getal: een coalitie moet in staat zijn om een gezamenlijke visie te ontwikkelen en te werken aan sociale en rechtvaardige keuzes. Vertrouwen en goede samenwerking tussen de partijen is daarin een vanzelfsprekende en cruciale randvoorwaarde.

De partijen die de PvdA in de voorkeurscoalities noemt, kennen we door een constructieve houding en hun streven om sociale en rechtvaardige keuzes te maken. Waar het wederzijds vertrouwen wellicht nog onvoldoende is, zien wij ruimte om samen te bouwen aan het

vertrouwen om tot een stabiele coalitie te komen voor onze stad, omdat de stad dat van ons vraagt.

In het duidingsdebat van woensdag 23 maart 2022 hebben verschillende fractievoorzitters, waaronder de PvdA, expliciet aangegeven de voorkeur te geven aan een linkse en/of progressieve coalitie voor Arnhem. In het licht van samenstelling van de nieuwe gemeenteraad en de wensen van de verschillende fracties voor Arnhem ziet de PvdA de volgende mogelijke linkse/progressieve en stabiele coalities voor zich, op volgorde van eerste tot vierde voorkeur:

1. GroenLinks + PvdA + AC + D66 + Volt
2. GroenLinks + PvdA + AC + D66 + PvdD
3. GroenLinks + PvdA + AC + D66 + Denk
4. GroenLinks + PvdA + VVD + D66 + Volt

Andere samenstellingen kennen voor ons geen blokkade (behalve met FvD of PVV), maar hebben niet directe voorkeur omdat zij niet voldoen aan de inhoudelijke prioriteiten die wij zien.

5. Heeft u specifieke wensen voor het formatieproces?

Het uitgangspunt van de PvdA is om te komen tot een coalitieakkoord op hoofdlijnen waarin de samenwerkende partijen hun visie voor de stad uitspreken en tot afspraken komen om hun samenwerking (inhoudelijk) vorm te geven. De coalitie die daaruit voortkomt, moet ook het vertrouwen hebben dat nog niet voorziene opgaven in de toekomst door hen voortvarend kunnen worden opgepakt. Hierbij wil de PvdA nadrukkelijk dat in de formatie rekening wordt gehouden met breder draagvlak in de gemeenteraad en de stad. De Arnhemse gemeenteraad bestaat uit veertien fracties en naast de afspraken in een coalitieakkoord moet er te allen tijde ruimte zijn om meerderheden te vinden in wisselende samenstellingen.

Gedurende het formatieproces is het vanzelfsprekend om belangrijke spelers op de verschillende beleidsdomeinen uit te nodigen om de formerende partijen tijdens de onderhandelingen te informeren over hun visie op de stad in de komende jaren.

De opgaven voor Arnhem vereisen een daadkrachtig antwoord. De formatie moet vlot gaan, maar wel zorgvuldig. Fracties moeten de ruimte hebben om naar elkaar toe te groeien. Zodra de informateur een kansrijke coalitie in beeld heeft, ziet de PvdA de noodzaak om ook te werken aan vertrouwen. Een coalitie die in vertrouwen start, is stabiel en beter bestand tegen onvoorziene omstandigheden. Uit het coalitieakkoord moet daarom ook een gezamenlijke visie spreken, die alle coalitiepartners onderschrijven om samen met coalitie, gehele raad en stad te gaan verwezenlijken in de komende jaren.

De verslagen van de onderhandelingen en de informatiedossiers bij die worden betrokken bij de onderhandelingsgesprekken dienen na afloop openbaar gemaakt te worden, zodat de gehele raad in staat wordt gesteld om daar het gesprek over te voeren.

6. Hoe denkt u dat de samenwerking met betrekking tot het besturen van de stad kan worden verbeterd?

Op de eerste plaats moeten we erkennen dat de gemeenteraad uit veertien fracties bestaat. Dat betekent veel discipline en verantwoordelijkheid om de stad bestuurbaar te houden. De PvdA roept iedere fractie op om samen te werken en keuzes te maken, in plaats van eindeloos vergaderen. Een transparante coalitie die de hand reikt naar alle fracties, kan een rol spelen in het nemen van de verantwoordelijkheid om de stad bestuurbaar te houden. Hierbij tekenen we aan dat er vanzelfsprekend ruimte moet zijn voor debat in de raadzaal.

SP

1. Welke 3 thema's/issues zijn volgens u de belangrijkste voor de komende 4 jaar?

Sociaaleconomische tweedeling verkleinen

Fatsoenlijke zorg voor iedereen

Grootschalige aanpak slechte huizen en meer nieuwbouw betaalbare huur en koop

2. Ziet u eventuele inhoudelijke blokkades?

De SP ziet maakpunten, geen breekpunten.

3. Zou uw partij aan de coalitie en/ of het college willen deelnemen?

De SP heeft in Arnhem ruime bestuurservaring is zeer betrouwbaar in de samenwerking gebleken en gaat verantwoordelijkheid nooit uit de weg. Om een inhoudelijk passend akkoord te kunnen realiseren is de SP meer dan bereid verantwoordelijkheid binnen coalitieverband te nemen. Om de andere partijen tegemoet te komen zijn wij ook bereid om af te zien van het bekleden c.q. opeisen van wethoudersposten. Het gaat ons om de inhoud en om de stad. Niet om het pluche.

4. Welke mogelijke coalities ziet u? En heeft een bepaalde variant uw voorkeur?

Bestudering van de verkiezingsprogramma's, stemwijzers en verkiezingsbeloften leert ons dat er met D66 (5), GroenLinks (7), PvdA (3), PvdD (3), SP (2) en Volt (2) (alfabetische volgorde) een programmatische meerderheid te vormen is met een initiële overeenstemming over de belangrijkste hoofpunten. Varianten hierop zijn ook denkbaar. De SP is bereid tot het voeren van constructieve gesprekken met partijen in bovengenoemde samenstelling of elke andere samenstelling die de informateur zinvol of de moeite van het verkennen waard acht.

5. Heeft u specifieke wensen voor het formatieproces?

De SP kan functioneren binnen elk redelijk proces. De SP heeft een voorkeur voor een transparant proces.

6. Hoe denkt u dat de samenwerking met betrekking tot het besturen van de stad kan worden verbeterd?

Meer transparantie. Vragen op tijd en volledig beantwoorden. Raad actief en tijdig informeren en belangrijke punten voor de stad goed uitdiscussiëren in de gemeenteraad. De SP staat open voor gesprek.

CDA

1. Welke 3 thema's/issues zijn volgens u de belangrijkste voor de komende 4 jaar?

Verduurzaming woningen. Naast het feit dat we weten dat we een enorme bouwopgave hebben, is dit voor het CDA één van onze voornaamste uitdagingen. Vandaag de dag al helemaal: we zien de relatie met de energieprijzen, gas wel of niet van Russische leverancier en het beslag dat steeds verder op de toekomst wordt gelegd. Alles wat we nu niet doen op verduurzaming, kost een volgende generatie twee keer zoveel inzet.

Veiligheid: in Arnhem is veilig opgroeien, in de eigen wijk jezelf kunnen ontwikkelen zonder dat criminaliteit lonkt, beïnvloedt of aan je trekt, geen vanzelfsprekendheid. Arnhem scoort ten opzichte van vergelijkbare gemeenten slecht qua veiligheidsgevoel, drugscriminaliteit en aantal misdaden. Dit in combinatie met een lagere investering door de gemeente in veiligheid vraagt extra inzet in de komende periode.

Tweedeling: de afgelopen jaren is er in Arnhem een steeds duidelijker kloof zichtbaar. Corona heeft die kloof vergroot en verdiept. En het is terug te zien in de lagere opkomst. Wij geloven dat er juist nu moet worden geïnvesteerd in preventie in plaats van nazorg.

Nota bene – tijdens het doen van de voorbereiding treffen we de financiële paragrafen aan in het raadsinformatiedossier. Financien op orde krijgen lijkt onze fractie geen “thema” maar een randvoorwaardelijke onderlegger voor al het bovengenoemde.

2. Ziet u eventuele inhoudelijke blokkades?

Inhoudelijke blokkades zijn in Arnhem niet vaak op de mensgerichte of sociale dossiers te benoemen. Al wordt het wel een stuk spannender als we het over de financiële dekking daarvan hebben en de prioriteiten. Arnhem staat er financieel niet goed voor, ondanks het afgelopen jaar waarin veel is gerepareerd met incidenteel coronageld. Dit wordt inhoudelijk een spannend thema dat tot blokkades kan leiden indien er geen visie op geformuleerd wordt.

Het CDA ziet een grote blokkade, daar waar het woningbouw betreft. Partijen die überhaupt niet willen bouwen, partijen die enkel in één segment willen bouwen, partijen die enkel bepaalde wijken willen volbouwen. Dat in combinatie met een verhardende toon en betrokkenheid van inwoners en een raad die stoeit met wat zij burgerparticipatie wil noemen. Het ontbreekt aan een masterplan voor de woningbouw in Arnhem, waardoor we ons blind staren op specifieke projecten. Leidend tot vertraging en onvrede. Dit masterplan zou deze blokkade deels kunnen opheffen of verkleinen.

3. Zou uw partij aan de coalitie en/ of het college willen deelnemen?

Het CDA past bescheidenheid in deze, maar is daartoe bereid. Natuurlijk hangt dit samen met de gekozen koers, bestuursstijl en de accenten van een nieuwe college. Wij zien dat het eerst aan de grotere partijen is om met elkaar te bezien wat er aan samenwerking mogelijk is.

Als middenpartij hebben we de afgelopen jaren gestaan voor stabiliteit in de raad, constructief kritisch en dat geluid en die houding is gewaardeerd – dat bleek ook uit campagne, verkiezingen en samenwerkingen die we op verschillende dossiers hebben gevonden.

4. Welke mogelijke coalities ziet u? En heeft een bepaalde variant uw voorkeur?

Graag willen wij meegeven dat we de versplintering (na de verkiezingen) over de hele breedte zien als signaal van de stad: een coalitie over enkel links lijkt verleidelijk, maar zal niet leiden tot een herkenbaar stadsbestuur – en besluiten. Ook moeten we waken dat de oude bestuurscultuur, waarbij het oppositie-versus-coalitie of groot-versus-klein gevoel aangewakkerd wordt.

Bewustzijn op het draagvlak is juist nu van groot belang – de opkomst van deze verkiezing is dermate laag, dat er geen sprake is van een duidelijke vertegenwoordiging van de hele stad. In de formatie vraagt dit alertheid en samenwerkingen, die verder gaan dan de eigen partijprogramma's.

5. Heeft u specifieke wensen voor het formatieproces?

Het formatieproces dient ons inziens transparant te zijn, liefst zo veel als mogelijk openbaar en volgens een duidelijke en herkenbare procedure.

6. Hoe denkt u dat de samenwerking met betrekking tot het besturen van de stad kan worden verbeterd?

Om metaforisch te spreken: er is een grote lege stoel in deze raad – die van de ruime helft van de Arnhemmers die niet is gaan stemmen. De manier van samenwerken van deze raad is daar mede debet aan geweest. Breuken en toon van debatteren hebben daar geen goed aan gedaan. We dienen ons allen bewust te zijn van het feit dat we dat vertrouwen moeten terugwinnen.

In samenwerking vraagt dat ruimte om elkaar te verstaan, om elkaar te willen begrijpen – een hoofdlijnen akkoord, met rekenschap dat we een grote stoel niet hebben kunnen horen en vertegenwoordigen (bescheidenheid aan ons allen) past daarbij. Participatie en samenwerken, ook met partners die je van nature niet zo liggen. De grootste fractie(s) in deze raad heeft en hebben een belangrijke rol als het gaat om het voorbeeldgedrag daarin, het slaan van bruggen en het beslechten van oude discussies.

Arnhem, 25 maart 2022

Geachte heer Smeulders,

Hierbij conform uw verzoek ons antwoord op de zes door u gestelde vragen.

1. *Welke drie thema's/issues zijn volgens u de belangrijkste voor de komende vier jaar?*

Zoals wij afgelopen woensdag ook in het duidingsdebat hebben aangegeven, zijn er een aantal grote uitdagingen voor Arnhem:

- I. Het aanpakken van kansongelijkheid en armoede en parallel hieraan meer mensen aan werk helpen;
- II. Het realiseren van meer duurzame, maar ook betaalbare woningen;
- III. Een versnelde energietransitie.

U vraagt om drie thema's, echter ons lijstje zou niet compleet zijn zonder een vierde en dat is bestuurlijke vernieuwing. Maar hier meer over onder vraag zes.

2. *Ziet u eventuele inhoudelijke blokkades?*

Wij zien op dit moment geen inhoudelijke blokkades.

3. *Zou uw partij aan de coalitie en/of het college willen deelnemen?*

Wij zijn voorstander om niet te komen tot een traditionele coalitie, maar toe te werken naar een raadsakkoord (exacte vorm dient nader uitgewerkt te worden). Dit is voor ons een belangrijk punt.

Wij streven naar een progressief college gericht op verduurzaming en kansengelijkheid. Indien wij de sleutel kunnen zijn tot de vorming hiervan, dan zullen wij hier niet voor weglopen. Wij zijn hier ook op voorbereid. Echter, wij willen nogmaals benadrukken dat deelname aan het college voor ons geen doel op zich is.

4. *Welke mogelijke coalities ziet u? En heeft een bepaalde variant uw voorkeur?*

GroenLinks en D66 zijn gelijk gebleven, Partij voor de Dieren is met één zetel gegroeid en Volt is er met twee zetels bijgekomen. Hieruit maken wij op dat Arnhem gekozen heeft voor een sociale progressievere koers. Het zou naar onze mening dan ook recht doen aan de uitslag als het nieuwe college hier een afspiegeling van is.

In het duidingsdebat hebben wij gesproken over linkerbovenhoek van het kieskompas: "progressief links". Hier zou wat ons betreft gezocht moeten worden naar een nieuw Arnhemse college. Hieronder vallen dus GroenLinks, D66, PvdD, PvdA, Volt en Denk en ChristenUnie.

Net zoals wij bij vraag drie hebben aangegeven, is het geen wet van Meden en Perzen dat Volt deelnemer wordt van dit nieuwe college. Ook andere combinaties zijn mogelijk.

5. *Heeft u specifieke wensen voor het formatieproces?*

Maximale transparantie gedurende het proces. Verder moeten we ambitieus durven zijn. Af durven stappen van standaarden uit het verleden.

6. *Hoe denkt u dat de samenwerking met betrekking tot het besturen van de stad kan worden verbeterd?*

Wat ons betreft komt er komende periode geen dichtgetimmerd collegeakkoord wat enkel gesteund wordt door een kleine meerderheid van de raad. Het is volgens ons tijd voor breed draagvlak voor het Arnhemse beleid waarbij alle partijen betrokken worden.

Wij willen een raadsakkoord waarbij een visie op hoofdlijnen uitgezet wordt, maar per onderwerp gezocht wordt naar een meerderheid. Dit is wat ons betreft een eerste stap naar betere samenwerking.

Wij vertrouwen erop hiermee uw vragen voldoende beantwoord te hebben.

Met vriendelijke groet,

Niels Scholten & Marlies Neutkens

DENK

1. Welke 3 thema's/issues zijn volgens u de belangrijkste voor de komende 4 jaar?

- wonen
- armoedebestrijding / zorg en welzijn
- strijd tegen de tweedeling en de kansenongelijkheid
 - o inclusie in de breedste zin van het woord
 - o keiharde aanpak van racisme en discriminatie

Bij alle punten hanteren wij als basis het uitgangspunt waarbij de menselijke maat op een waardige manier voorop wordt gesteld.

2. Ziet u eventuele inhoudelijke blokkades?

Nee, in principe niet. We hebben echter wel principiële bezwaren jegens ideeën die indruisen op onze grondwettelijke vrijheden of in rechtstatelijke zin problemen opleveren.

3. Zou uw partij aan de coalitie en/ of het college willen deelnemen?

Ja.

4. Welke mogelijke coalities ziet u? En heeft een bepaalde variant uw voorkeur?

Voorkeur:

GroenLinks	7
VVD	5
Arnhem Centraal	4
PvdA	3
DENK	2
<hr/>	
	21

De coalitie GL-VVD-AC-PvdA geniet niet meer van een meerderheid in de raad. Dit betekent dat men moet kijken naar een andere samenstelling met andere actoren of men laat de coalitie versterken door nog een partij deel te laten nemen. Het is, gezien het verkiezingsresultaat met GL als grote winnaar, voor de hand liggend dat het een coalitie moet zijn waarin het sociaal-progressief geluid duidelijk herkenbaar is. Voor een gezonde balans binnen het gefragmenteerde politieke spectrum is de combinatie: **GL-VVD-AC-PvdA-DENK** een denkbare en werkbare optie. Enerzijds GL en PvdA aan de linkerflank en anderzijds VVD aan de rechterflank met AC in het midden en DENK aan de linkerzijde van het midden waarbij DENK programma inhoudelijk raakvlakken heeft met alle partijen en daardoor als verbindende factor kan fungeren tussen de partijen.

Andere constructies zijn mogelijk maar hebben minder kans van slagen omdat er per scenario of sprake is van oud zeer en dus een verstoorde relatie wat zich herhaaldelijk heeft bewezen, of sprake is van een politieke disbalans in de samenstelling of dat er fundamentele programma inhoudelijke bezwaren zijn. Wij

sluiten aangaande deze opties echter alleen partijen uit waarmee wij programma inhoudelijk absoluut niet mee zouden kunnen samenwerken binnen een coalitie, zoals PVV en FvD.

5. Heeft u specifieke wensen voor het formatieproces?

Duidelijkheid en openheid over het proces wordt gewaardeerd

6. Hoe denkt u dat de samenwerking met betrekking tot het besturen van de stad kan worden verbeterd?

Deze discussie wordt al jarenlang gevoerd in en buiten de Arnhemse gemeenteraad. De nare consequenties van een negatieve bestuurscultuur hebben invloed op de onderlinge relaties in de raad en hoe we met elkaar omgaan (zie rapport Frissen). Dit blijkt ook uit de twee coalitiebreuken die we de afgelopen raadsperiode hebben gehad. Wij verwachten niet dat deze problemen 'als sneeuw voor de zon' verdwijnen. Het zit vastgeroest in het DNA van sommige partijen. Hierin moet men realistisch zijn. Zaak is aan GroenLinks goede gesprekken te voeren met diverse partijen en dezelfde fout niet voor de zoveelste keer te maken door in het 'coalitiebootje' te stappen met partijen waar men in het verleden keer op keer heeft kunnen ervaren dat de samenwerking ver te zoeken was. Echter is alles te bespreken en gesprekken doen wonderen. We zien op de lange termijn wel een organische verandering in de raad tot stand komen wat op den duur zal zorgen voor een verbeterde omgang. De basishouding moet echter wel zijn, en het lijkt ons goed om dit ook uit te spreken, dat er samengewerkt dient te worden waarin tegelijkertijd ook ruimte is om elkaars standpunten uit te wisselen en waar nodig de verschillen duidelijk te maken. Dit op een respectvolle manier zonder polarisatie: geen haat in de raad. Het uitgangspunt hierbij is dat er vanuit een constructieve houding de verbinding opgezocht dient te worden.

1. Welke 3 thema's/issues zijn volgens u de belangrijkste voor de komende 4 jaar?

*Duurzaamheid incl. energietransitie, Armoedebestrijding, Wonen en schoolhuisvesting
Bij alle thema's moeten veiligheid en inclusie worden meegenomen.*

2. Ziet u eventuele inhoudelijke blokkades?

Geen blokkades

3. Zou uw partij aan de coalitie en/ of het college willen deelnemen?

Gezien de uitslag en onze positie van 1 zetel, vooralsnog niet.

4. Welke mogelijke coalities ziet u? En heeft een bepaalde variant uw voorkeur?

- *De winnaars GL, PvdD, AC, (Volt). Aanvullen met D66 en PvdA.*
- *Mogelijk coalitie is over links, met GL, D66, PvdD, SP, PvdA*
- *GL, VVD, PvdA, Arnhem Centraal en CDA*
- *GL, VVD, D66, AC.*

5. Heeft u specifieke wensen voor het formatieproces?

Onderzoek naar minderheidscoalitie of een breed raadsakkoord

6. Hoe denkt u dat de samenwerking met betrekking tot het besturen van de stad kan worden verbeterd?

Dit is zeer afhankelijk van de onderlinge verhoudingen, maar er is behoefte aan brede samenwerking. Op inhoud proberen een brede - ruime - meerderheid te vinden, zoals laatst met 6 partijen ingediende amendement m.b.t. stads theater.

Dit kan bijvoorbeeld door de genoemde punten bij vraag 5.

PVV

1. Welke 3 thema's/issues zijn volgens u de belangrijkste voor de komende 4 jaar?

- Deïslamisering, islamisering stoppen. Het is uiterst noodzakelijk voor de veiligheid van Arnhem en het behoud van de westerse normen en waarden van vrijheid en gelijkwaardigheid dat Arnhem deïslamiseert. PVV Arnhem wil dat bewerkstelligen door in ieder geval niet toe te staan dat er nieuwe moskeeën gebouwd of uitgebreid worden, door moskeeën te sluiten, door islamitische scholen te sluiten en door de medewerking aan de massa-immigratie te stoppen door azc's te sluiten of in ieder geval geen niet-westerse migranten daarin op te nemen en door statushouders met een islamitische achtergrond geen woning te geven in Arnhem.
- Zorg: Door de coronacrisis, de oorlog in de Oekraïne en de naderende economische crisis als gevolg daarvan zijn veel Arnhemmers hard geraakt en zullen nog meer Arnhemmers hard geraakt worden. Wij zien het als topprioriteit dat Arnhem voorsorteeert op extra inzet op de WMO en Jeugdzorg. De laatste jaren is daarin al hard gesneden en het rijk legt ons een meer verregaande taakstelling op voor de komende jaren. Wij mogen niet laten gebeuren dat onze inwoners nog dieper in de problemen komen te zitten als gevolg van deze zware en onzekere tijden. Wij zien goede zorg voor onze inwoners als een investering die zichzelf terugverdient.
- Veiligheid: Arnhem behoort al jaren tot de top-tien onveiligste steden van Nederland. PVV Arnhem wil structureel en substantieel meer geld naar veiligheid voor meer BOA's en meer ambtenaren op het thema veiligheid. Daarnaast moeten de 13FTE agenten uit de regio teruggehaald worden naar Arnhem én dient Arnhem een sterke lobby richting de rijksoverheid te voeren om meer agenten toegewezen te krijgen.

2. Ziet u eventuele inhoudelijke blokkades?

- Het is voor PVV Arnhem een absoluut breekpunt als de nieuwbouw van Aya Sofya aan de Westervoorstedijk doorgang vindt.
- PVV Arnhem wil niet meewerken aan de verbouw van het Stadstheater.
- PVV Arnhem wil niet meewerken aan de onnodige, onhaalbare en onbetaalbare energietransitie
- PVV Arnhem kan niet akkoord gaan met een uitbreiding van de milieuzone en het voortbestaan van de huidige milieuzone.

3. Zou uw partij aan de coalitie en/ of het college willen deelnemen?

Ja, uiteraard. Wij zijn politiek actief om onze standpunten te realiseren en onze verantwoordelijkheid te nemen.

4. Welke mogelijke coalities ziet u? En heeft een bepaalde variant uw voorkeur?

Wij hebben geen voorkeur voor een bepaalde coalitie, zolang de PVV het voor haar essentiële deel kan uitvoeren daarin. Wij verwachten echter niet, gezien de zetelverdeling, dat de PVV daadwerkelijk zal deelnemen in een te vormen coalitie.

5. Heeft u specifieke wensen voor het formatieproces?

Wij zouden graag zien dat er gekeken wordt naar een zakenkabinet. Arnhem staat voor grote uitdagingen en wij verwachten dat met wethouders die expert zijn op hun vakgebied en die niet gehinderd worden door de kaders van een politieke partij er meer slagvaardig gehandeld kan worden om de uitdagingen het hoofd te bieden.

6. Hoe denkt u dat de samenwerking met betrekking tot het besturen van de stad kan worden verbeterd?

Actieve transparantie vanuit het college, een coalitieakkoord dat niet volledig dichtgetimmerd is en waarin financiële ruimte wordt gelaten om initiatieven van de raad te kunnen bekostigen. Externe professionele voorzitters voor de commissievergaderingen, een uitbreiding van de capaciteit van zowel de griffie als van de rekenkamer.

Vragen omtrent formatie - Arnhem 2022 - 2026
Forum voor Democratie

	Vraag	Antwoord
1	Welke 3 thema's zijn volgens u de belangrijkste voor komende 4 jaar	<ul style="list-style-type: none">● Burgerlijke inspraak bij alle belangrijke beleidspunten zoals afval, veiligheid, gemeentelijke fusies, smart city projecten - in de vorm van bindende referenda● Arnhem niet gedwongen van het gas af omwille van klimaatbeleid - budgettair onwenselijk en veel bestaande woningen niet in staat om rendabel over te stappen danwel mogelijk● Betaalbare woningen erbij waarvan maximaal 30% bestemd tot sociale huur.● Staken van gemeentelijke fusies
2	Ziet u eventuele inhoudelijke blokkades	<ul style="list-style-type: none">● Blokkade omtrent de agenda 2030/2050 om heel Nederland van het gas af te hebben danwel CO2 neutraal.
3	Zou u aan de coalitie en/of het college willen deelnemen?	<ul style="list-style-type: none">● Indien de raad dit wenselijk acht.
4	Welke mogelijke coalities ziet u? Welke variant heeft voorkeur?	<ul style="list-style-type: none">● Voorkeurs: akkoord op hoofdlijnen en zakencollege.● Indien coalitie: Arnhem Centraal, VVD, GroenLinks, PvdA, PVV (politiek breed)
5	Wensen omtrent het formatieproces?	<ul style="list-style-type: none">● Transparantie.
6	Hoe denkt u dat de samenwerking met betrekking tot het besturen van de stad kan worden verbeterd?	<ul style="list-style-type: none">● Niet elkander uitsluiten. Anders kan er ook geen samenwerking plaatsvinden.